

UNA ESCOLA D'ESTRATÈGIA REVOLUCIONÀRIA

Lev Trotski

Agost 1921

versió catalana feta per Alejo Martínez des de: "Una escuela de estrategia revolucionaria" en *Una escuela de estrategia revolucionaria*, Ediciones del Siglo, Buenos Aires, 1973 pàgines 83 a 143 i <http://marxists.org/francais/trotsky/oeuvres/1921/08/t19210819b.htm>

<i>Les premisses materials de la revolució</i>	2
<i>Els problemes de la tàctica revolucionària</i>	3
<i>Una escola d'estratègia revolucionària</i>	5
<i>Les tendències centristes en el socialisme italià.....</i>	7
<i>El comunisme italià. Les seues dificultats i tasques</i>	9
<i>Els temors i sospites dels extremistes d'esquerra.....</i>	11
<i>Els esdeveniments de març a Alemanya</i>	12
<i>L'estratègia de la contrarevolució alemanya i els aventurers d'esquerra.....</i>	14
<i>Les tendències aventureres i... la Quarta Internacional</i>	15
<i>Els errors de les esquerres i l'experiència russa.....</i>	16
<i>Motius de la força i feblesa del Partit Comunista Francès</i>	17
<i>El comunisme i el sindicalisme a França</i>	19
<i>Sense tendències de dreta, una sòlida preparació per a la conquesta del poder</i>	21

Les premisses materials de la revolució

Camarades, la teoria del marxisme ha determinat les condicions i lleis de l'evolució històrica... En allò que afecta les revolucions, la teoria de Marx, escrita per la ploma mateixa de Marx, en el prefaci de la seua obra, *Contribució a la crítica de l'economia política*, estableix *a priori* la conclusió següent:

“Cap formació social desapareix abans que es desenvolupen totes les forces productives que caben dins d'ella, i mai apareixen noves i més altes relacions de producció abans que les condicions materials per a la seua existència hagen madurat al si de la pròpia societat antiga.”

Aquesta veritat fonamental per a la política revolucionària serva avui, per a nosaltres, el seu indubtable valor directriu. No obstant això, més d'una vegada s'ha comprès al marxisme d'una manera mecànica i simplista, falsament doncs. A més a més, es poden treure falses conclusions de la proposició amunt citada. Marx diu que un règim social ha de desaparèixer quan les forces de producció (la tècnica, el poder de l'home sobre les forces naturals) no poden ja moure's dins dels límits d'aqueix règim. Des del punt de vista del marxisme la societat històrica, presa com a tal, constitueix una organització col·lectiva dels homes que tenen com a fi l'acreixement del seu poder sobre el de la naturalesa. Aquest fi, naturalment, no se'ls ha imposat als homes sinó que són ells mateixos els que, en el curs de la seua evolució, lluiten per assolir-lo, adaptant-se a les condicions objectives del medi i augmentant cada dia el seu poder sobre les forces elementals de la naturalesa. Seguint la proposició, veiem que les condicions necessàries per a una revolució (per a una revolució social profunda, i no per a colps d'estat, per sagnants que siguen), revolució que reemplace un règim econòmic per un altre, naixen només a partir del moment en què el règim social antic comença a travar el progrés de les forces de producció. Aquesta proposició no significa que l'antic règim caurà infal·liblement i pel seu propi impuls quan s'haja fet reaccionari des del punt de vista econòmic, és a dir a partir del moment en què comence a travar el desenvolupament de la potència tècnica de l'home. De cap manera, puix si les forces de producció constitueixen la potència motriu de l'evolució històrica, aquesta evolució, no obstant això, no es produeix al marge dels homes, sinó per mitjançant ells. Les forces productives, el poder de l'home social sobre la naturalesa, s'acumulen independentment de la voluntat de cada home per separat, i depèn només en part de la voluntat general dels homes d'avui; per tant, la tècnica representa un capital ja acumulat que ens ha estat llegat pel passat, i que, si certament ens col·loca en situació avançada, en certa altra manera també ens reté. No obstant això, quan aquestes forces de producció, aquesta tècnica, comencen a sentir-se estretes als límits d'un règim d'esclavitud, de servitud o, bé, d'un règim burgès, i quan un canvi de formes socials es fa necessari per a la ulterior evolució del poder humà, llavors es produeix l'evolució, no per si mateixa, com una sortida o posta de sol, sinó gràcies a l'acció humana, gràcies a la lluita conjunta dels homes reunits en classes.

La classe social que dirigia l'antiga societat, convertida en reaccionària, ha d'ésser reemplaçada per una classe social nova que aporta el pla d'un règim social nou corresponent a les necessitats del desenvolupament de les forces productives i que està prest a realitzar aqueix pla. Però no sempre ocorre que aparega una classe nova, prou conscient, organitzada i poderosa, per a destronar els antics amos de la vida i per a obrir camí a les noves relacions socials, en el precís moment en què l'antic règim social esdevé reaccionari. No ocorre sempre així. Al contrari, més d'una vegada ha passat en la història que una vella societat s'ha exhaurit (per exemple, el règim d'esclavitud romà i, anteriorment, les civilitzacions d'Àsia, en les quals l'esclavitud impedia el progrés de les forces productores) però, en aquesta societat ja desapareguda, no existia una classe prou forta per tal d'anul·lar els dirigents i establir un nou règim, el de servitud, que constituïa un pas cap avant en relació amb l'antic règim. Al seu torn, en la servitud, no es disposa sempre, en el moment precís, de la classe

nova (burguesia), disposada a abatre el feudalisme i obrir via franca a l'evolució històrica. Més d'una vegada s'ha vist en la història que una certa societat, nació, poble, tribu o uns quants pobles o nacions que vivien en condicions històriques anàlogues, es troben davant la impossibilitat de progrés ulterior, als límits d'un règim econòmic determinat (d'esclavitud o de servitud). No obstant això, com encara no existia una nova classe que hauria pogut dirigir-los sobre noves vies, aqueixos pobles, aqueixes nacions, es descomponen; una civilització, un estat, una societat, han deixat d'existir. Així resulta que la humanitat no ha anat d'avall a amunt, seguint una línia sempre ascendent. No. Ha conegut llargs períodes d'estancament i de recaiguda en la barbàrie. Les societats s'han educat, assolint un cert nivell, però no han pogut sostenir-se en les altures... La humanitat no serva el seu lloc; el seu equilibri, a causa de les lluites de les classes i de les nacions, és inestable. Si una societat no puja, cau, i si no hi ha classe que pugui educar-la, es descompon i cau en la barbàrie.

A fi de comprendre aquest problema tan extremadament complex, no basten, camarades, les abstractes consideracions que davant vosaltres he exposat. És precís que els joves camarades, poc al corrent d'aquestes qüestions, estudien obres històriques per a familiaritzar-se amb la història de diferents països i pobles, en particular amb la història econòmica. Només llavors podran representar-se de manera clara i completa el mecanisme interior de la societat. Cal comprendre aquest mecanisme per a aplicar amb exactitud la teoria marxista a la tàctica. És a dir a la pràctica de la lluita de classes.

Els problemes de la tàctica revolucionària

Quan es tracta de la victòria del proletariat, alguns camarades es representen la cosa del mode més senzill. En aquest moment tenim en el món sencer tal situació que podem dir (de forma marxista) amb absoluta certesa: el règim burgès espera la fi del seu desenvolupament. Les forces de producció no poden progressar als límits de la societat burgesa. Efectivament, el que hem vist en el curs dels deu anys últims és la ruïna, la descomposició de la base econòmica de la humanitat capitalista i una destrucció mecànica de riqueses acumulades. Actualment estem en plena crisi, crisi atterridora, desconeguda en la història del món, i que no és una simple crisi arribada a la seua hora 'normal' i inevitable en el procés del progrés de les forces productores del règim capitalista; aquesta crisi marca avui la ruïna i el desastre de les forces productives de la societat burgesa. Potser concorreran encara certes pujades i baixades; però, en general, com he exposat als camarades en la mateixa sala fa mes i mig, la corba del desenvolupament econòmic tendeix, a través de totes les seues oscil·lacions, cap avall, i no cap amunt. No obstant això, vol açò dir que la fi de la burgesia arribarà automàticament i mecànica? De cap manera. La burgesia és una classe viva que ha rebrotat sobre determinades bases economicoproductives. Aquesta classe no és un producte passiu del desenvolupament econòmic, sinó una força històrica, activa i enèrgica. Aquesta classe ha sobreviscut, o siga que s'ha fet el més terrible fre de l'evolució històrica. La qual cosa no vol dir que aquesta classe estiga disposada a cometre un suïcidi històric ni que es dispose a dir: "en haver reconegut la teoria científica de l'evolució que jo sóc reaccionària, abandone l'escena." Evidentment, açò és impossible! D'altra banda, no és suficient que el partit comunista reconega a la classe burgesa com condemnada i quasi suprimida per a considerar segura la victòria del proletariat. No. Encara cal vèncer i tirar a baix la burgesia!

Si hagués estat possible continuar desenvolupant les forces productives en els marcs de la societat burgesa, la revolució no hauria pogut fer-se. En ésser impossible, però, el progrés ulterior de les forces de producció dins del límit de la societat burgesa, es realitzà la condició fonamental de la revolució. No obstant això, la revolució significa ja, per si mateixa, una lluita viva de les classes. La burgesia, al contrari de les necessitats de l'evolució històrica, encara és la classe social més poderosa. Més encara: pot dir-se, des del punt de vista polític,

que la burgesia espera el màxim de la seua potència, de la concentració de les seues forces i mitjans, mitjans polítics i militars, de mentida, de violència i de provocació. És a dir el màxim del desenvolupament de la seua estratègia de classe en el mateix instant en què més amenaçada està de la seua pèrdua social. La guerra i les seues terribles conseqüències (i la guerra era inevitable, perquè les forces productives no cabien en el marc burgès) han descobert davant la burgesia l'amenaçador perill del seu enfonsament. Tal fet ha aguditzat fins a l'infinit l'instint de conservació de classe. Com més gran és el perill, més una classe (com qualsevol individu) tendeix amb totes les seues forces a la lluita per instint de conservació. No oblidem que la burgesia es troba enfront d'un perill mortal, després d'haver adquirit la major experiència política. La burgesia creà i destruï tota sort de règims. Es desenvolupava en l'època del més pur absolutisme, de la monarquia constitucional, de la monarquia parlamentària, de la república democràtica, de la dictadura bonapartista, de l'estat lligat a l'església catòlica, de l'estat lligat a la Reforma, de l'estat separat de l'església, de l'estat perseguidor de l'església, etc. Tota aquesta experiència, d'allò més rica i variada, que penetrà en la sang i la medul·la dels mitjans dirigents de la burgesia, li serveix avui per a servir a tot preu el seu poder. I es mou amb tanta major intel·ligència, finor i crueltat com majors perills reconeixen els seus dirigents.

Si analitzem superficialment aquest fet trobarem una contradicció: hem jutjat la burgesia des del punt de vista del marxisme; és a dir, hem reconegut, per mitjà d'una anàlisi científica del procés històric, que havia sobreviscut a si mateixa, fent demostració d'una vitalitat colossal. En realitat, ací no hi ha contradicció. Açò és el que en el marxisme s'anomena dialèctica. El fet rau en les distintes bandes del procés històric: l'economia, la política, l'estat, el restabliment de la classe obrera, no es mouen simultàniament ni paral·lela. La classe obrera no progressa en absolut paral·lela al creixement de les forces de producció, i la burgesia no decau a mesura que el proletariat creix i es referma. No. La marxa de la història és una altra. Les forces de producció es desenvolupen per etapes: a vegades avancen molt, a vegades retrocedeixen. La burgesia, al seu torn, també es desenvolupa a salts; igualment la classe obrera. Des del moment que les forces productives del capitalisme ensopeguen contra un mur, no poden avançar; veiem a la burgesia reunir en les seues mans l'exèrcit, policia, ciència, escola, església, parlament, premsa, etc.; tirar sobre els renegats i dir-li, amb el pensament, a la classe obrera: "Sí. La meua situació és perillosa. Veig que als meus peus s'obre un abisme. Però veurem qui hi cau primer. Potser, abans de morir jo, puga llançar-te al precipici, classe obrera!" Què significa açò? Senzillament la destrucció de la civilització europea en el seu conjunt. Si la burgesia, condemnada a mort des del punt de vista històric, troba en si mateixa suficient força, energia i poder, per a vèncer la classe obrera en el terrible combat que s'apropa, açò significa que Europa està al llindar d'una descomposició econòmica i cultural, com ja ha ocorregut en uns quants països, nacions i civilitzacions. Dit d'una altra manera, la història ens porta al moment en què una civilització proletària es fa indispensable per a la salut d'Europa i del món. La història ens subministra una premissa fonamental sobre l'èxit d'aquesta revolució, en el sentit que la nostra societat no pot desenvolupar les seues forces productives recolzant-se en una base burgesa. Però la història no s'encarrega de resoldre aquest problema en compte de la classe obrera, dels polítics de la classe obrera, dels comunistes. No. Ella sembla dir a l'avantguarda obrera (representem-nos per un instant la història davall la forma d'una persona dreçada davant nosaltres) i a la classe obrera. "És precís que sàpigues que periràs sota les ruïnes de la civilització si no derroques la burgesia. Assaja, resol el problema!" Heus aquí el present estat de les coses.

Veiem en Europa, després de la guerra, com assaja trobar la classe obrera, gairebé inconscientment, una solució al problema que li planteja la història. I la conclusió pràctica (a la qual han d'arribar tots els elements pensadors de la classe obrera en el curs d'aquests tres

anys després de la guerra) és la següent: no és tan fàcil abatre la burgesia, tanmateix que aparega condemnada per la història.

El període que Europa i el món sencer travessen en aquest moment, d'una banda, és el de la descomposició de les forces productives de la societat burgesa, mentre que, d'altra banda, és el del desenvolupament més alt de l'estratègia contrarevolucionària burgesa. Cal comprendre-ho clarament. Mai l'estratègia contrarevolucionària, és a dir l'art de la lluita combinada contra el proletariat, ha tingut l'ajuda de tots els mètodes possibles, des dels sermons dolçassos dels capellans i dels professors fins a l'afusellament dels vaguistes per les metralladores, mai ha arribat a l'altura d'avui.

L'exsecretari d'estat nord-americà, Mr. Lansing conta, en el seu llibre sobre la pau de Versalles, que Mr. Lloyd George ignora la geografia, l'economia política, etc. Estem disposats a creure-ho. Però allò que verdaderament és indubtable per a nosaltres és que el mateix Mr. Lloyd George té el cap ple dels vells costums d'enganyar i violentar els treballadors, començant des dels més fins i astuts fins als més sagnants; que ha sabut recollir tota l'experiència que subministra aquest informe sobre l'antiga història d'Anglaterra i que ha desenrotllat i perfeccionat els seus mitjans gràcies a l'experiència d'aquests darrers anys de torbacions. Mir. Lloyd George és, en el seu gènere, un estrateg excel·lent de la burgesia amenaçada per la història. I estem obligats a reconèixer, sense disminuir el valor present ni menys encara els mèrits futurs del partit comunista anglès (tan jove encara!) que el proletariat anglès no posseeix encara un estrateg semblant. A França, el president de la república, Millerand, que pertanyé al partit de la classe obrera, així com el cap del govern Briand, que antany propagà entre els obrers la idea de la vaga general, han posat, al servei dels interessos de la burgesia, a títol de caps contrarevolucionaris distingits, la rica experiència de la burgesia francesa, la mateixa que ells atacaren des del camp proletari. A Itàlia, en Alemanya, veiem amb quanta cura atreu al seu si la burgesia (per a col·locar-los al seu capdavant) els homes i els grups que acumularen experiència sobre la lluita de classes sostinguda per la burgesia per al seu desenvolupament, per a la seua riquesa, poder i conservació.

Una escola d'estratègia revolucionària

La tasca de la classe obrera, tant a Europa com en el món sencer, consisteix en oposar a l'estratègia contrarevolucionària burgesa, força accentuada, la seua pròpia estratègia revolucionària, portant-la a l'últim extrem. A aquest fi, cal adonar-se que no s'assolirà mai abatre la burgesia automàticament, mecànicament, per l'única raó que estiga sentenciada per la història. Sobre l'aspre camp de la batalla política veiem, a una banda, la burgesia amb tot el seu poder i facilitats, i a l'altra banda, la classe obrera amb les seues fraccions, els seus sentiments, els seus nivells de progrés distints, i amb el seu partit comunista que lluita amb altres partits i organitzadors per tal d'assolir la influència sobre les masses treballadores. El partit comunista, que cada dia creix més i millor, se situa al capdavant de la classe obrera europea, ha de maniobrar en la lluita avançant i retrocedint, refermant la seua influència i conquerint noves posicions, fins que s'oferisca el moment favorable per a derrotar la burgesia. Ho repetisc: aquest és un complex problema d'estratègia, com ja ho diguí àmpliament al congrés anterior. Podem dir que el Tercer Congrés de la Internacional Comunista ha estat una alta escola d'estratègia revolucionària.

El Primer Congrés se celebrà després de la guerra, a penes nascut el comunisme com a moviment europeu, quan s'esperava (amb fonament) que un assalt gairebé elemental de la classe obrera podria derrocar la burgesia, la qual no havia tingut temps encara de trobar una orientació nova, ni nous punts de suport. Tals pensaments i esperances estaven justificats, en gran part, per l'estat de coses d'aleshores, objectivament jutjades. La burgesia estava espaordida pels resultats de la seua pròpia política de guerra. Ja he parlat en el meu informe sobre la situació mundial de tot això, i no crec necessari repetir-ho ara. De totes maneres, és

indubtable que, en l'època del Primer Congrés (1919) tots esperàvem, els uns més, els altres menys, que un senzill assalt de les masses treballadores i camperoles derroqués la burgesia en un futur proper. I, en efecte, l'atac fou poderós. El nombre de les víctimes, gran. Però la burgesia suportà aquest primer assalt i gràcies a això, ha pogut refermar-se en la seua estabilitat de classe.

El Segon Congrés, en 1920, es produí en un moment crític: quan es notava que la burgesia no s'abatia per mitjà d'un sol atac d'unes quantes setmanes, ni en un mes, ni en dos ni en tres; quan es necessitava una preparació política i una organització de les més serioses. I al mateix temps la situació era força difícil. Com recordaran, l'Exèrcit Roig s'apropava a Varsòvia i podia hom comptar que, vista la situació revolucionària en Alemanya, Itàlia i voltants, l'impuls militar, que si no podia tenir significació per si mateix sí constituïa una força suplementària, introduït en la lluita de les forces europees, soltaria l'allau de la revolució, momentàniament continguda. Açò no ocorregué.

Després del Segon Congrés de la Internacional Comunista aparegué més clarament la necessitat d'aplicar una estratègia revolucionària més complexa. Veiem les masses de treballadors, que després de la guerra han adquirit experiència més sòlida, dirigir-se elles mateixes en aqueixa direcció i, a conseqüència de tal orientació, veiem els partits comunistes créixer per tot arreu. Durant el primer període milions d'obres es llençaren en Alemanya a l'assalt de la vella societat sense prestar atenció a penes als grups espartaquistes. Què significava allò? A les masses obreres els semblava, després de la guerra, que per a obtenir reivindicacions bastava exercir pressió, atacar perquè molt, si no tot, canviés. Heus aquí per què milions d'obres creien que era inútil gastar energia per a fundar i organitzar un partit comunista. No obstant això, en el curs de l'any 1920, els partits comunistes en Alemanya i França, els dos països més importants del continent europeu, s'han transformat de petits nuclis que eren en organitzacions que agrupen centenars de milers d'obres: quasi 400.000 en Alemanya i de 120 a 130 mil a França, la qual cosa, en les condicions franceses, constitueix una xifra molt elevada. Tal circumstància ens prova fins a quin punt havien sentit les masses obreres en aquest període que era impossible vèncer sense tenir una organització particular, al si de la qual la classe obrera analitzés la seua experiència i en tragués conclusions; en una paraula, sense la direcció d'un partit centralitzat. En açò consisteix la importància dels resultats adquirits en l'últim període: la fundació dels partits comunistes de massa, cosa a la que cal afegir Txecoslovàquia, que compta amb 350.000 membres. (Després de la fusió amb l'organització comunista de la minoria alemanya, el partit txecoslovac comptarà amb 400.000, per a una població de dotze milions!).

Fóra erroni suposar que aquests joves partits comunistes, a penes fundats, tinguen ja l'art de l'estratègia revolucionària. No. L'experiència tàctica de l'últim any ho demostra ben clar. I el Tercer Congrés es troba enfront d'aquest problema.

Aquest últim congrés, parlant en termes generals, s'hagué de pronunciar sobre dos problemes. El primer consistia, i consisteix encara, en desembarassar la classe obrera, incloent-hi les nostres pròpies files comunistes, dels elements que *no volen* la lluita, que tenen por i que oculten, sota certes teories generals, el seu desig de no combatre i la seua tendència íntima a l'acord amb la societat burgesa. La depuració del moviment obrer en el seu conjunt, i amb més raó en els elements comunistes, l'expulsió de les tendències reformistes, centristes i semicentristes, tenen doble caràcter: quan es tracta dels centristes conscients, dels col·laboracionistes i dels semicol·laboracionistes acabats és necessari expulsar-los senzillament dels rengles del partit comunista i del moviment obrer; quan, no obstant això, tinguem notícia de tendències semicentristes mal definides, hem d'exercir una influència rectora i influent per tal d'empentar els elements indecisos a la lluita revolucionària. Així, doncs, la primera tasca de la Internacional Comunista consisteix en desembarassar el partit de

la classe obrera dels elements que *no volen* lluitar i que, pel mateix, paralitzen la lluita del proletariat.

Però encara hi ha una tasca més important: *aprendre l'art de lluitar*, art que no cau sobre la classe obrera o sobre el partit comunista com un do dels cels. No pot hom aprendre l'art de la tàctica i de l'estratègia, l'art de la lluita revolucionària, més que per l'experiència, per la crítica o l'autocrítica. En el Tercer Congrés hem dit als joves comunistes: "Camarades, no volem només una lluita heroica sinó, primer que res, *la victòria*". Durant els últims anys hem assistit a nombrosos combats heroics a Europa, en Alemanya sobretot. A Itàlia hem vist una gran lluita revolucionària, una guerra civil amb les seues inevitables víctimes. És veritat que tot combat no mena a la victòria. Els fracassos són inevitables. Però no cal que tals fracassos siguin la conseqüència de les faltes comeses pel partit. No obstant això, hem vist més d'una forma i més d'un mitjà de combat que no menen a la victòria ni ho faran mai, i que estan dictats sovint més per la impaciència revolucionària que no per la idea política. Per tals fets, que han determinat la lluita d'idees que s'ha desenrotllat en el Tercer Congrés de la Internacional Comunista, he d'explicar-me, camarades. Semblant lluita no ha tingut caràcters de rigor ni de "lluita de fracció". Al contrari, hem respirat una atmosfera força cordial i seriosa al congrés, i la nostra lluita d'idees ho era enterament de principis i tenia, alhora, l'aspecte d'un canvi d'opinions objectiu.

El nostre congrés fou un gran soviètic polític i revolucionari de la classe obrera, i en aquest soviètic nosaltres, representants de distints països, basant-nos en l'experiència adquirida per aqueixos països, hem verificat i confirmat de manera pràctica les nostres tesis sobre la necessitat de desembarassar la classe obrera dels elements que no volen lluitar i que són incapaços de res; d'altra banda, hem exposat en tota la seua amplitud i agudesesa el problema següent: la lluita revolucionària pel poder té les seues lleis, els seus mitjans, la seua tàctica i la seua estratègia; qui ignora aquest art mai coneixerà la victòria.

Les tendències centristes en el socialisme italià

Els problemes de la lluita contra els elements centristes i semicentristes apareixen clars en l'assumpte del Partit Socialista Italià, posat a l'ordre del dia. Ja coneixen vostès la història de tal qüestió. Una lluita interior i una escissió es produïren en el Partit Socialista Italià abans de la guerra imperialista. Així es desembarassà dels pitjors patrioters. A més, Itàlia entrà en la guerra nou mesos després que els altres països. Aquest fet facilità al Partit Socialista Italià la seua política contra la guerra. El partit no es deixà arrossegar pel patriotisme i servà l'actitud crítica envers la guerra i el govern. Gràcies a la qual cosa fou possible que participés en la conferència antimilitarista de Zimmerwald, encara que el seu internacionalisme tingués un aspecte amorf. Més tard, l'avantguarda de la classe obrera italiana empentà als cercles dirigents del partit més a l'esquerra del que eren els seus desitjos, i el partit s'ha trobat al si de la Tercera Internacional amb un Turati que cerca demostrar amb els seus discursos i els seus escrits que la Tercera Internacional no és més que una arma diplomàtica en mans del poder dels soviets, el qual, sota pretext d'internacionalisme, lluita pels interessos "nacionals" del poble rus. ¿No resulta monstruós escoltar semblant opinió a un (no sé com l'anomene així!) "camarada" de la Tercera Internacional? Hom s'adona de fins a quin punt era anormal l'entrada del Partit Socialista Italià, sota la seua vella forma, en la Internacional Comunista si es pregunta com i per què retrocedí al setembre de 1920. S'arribà a dir que en aqueixa acció el partit "traï" la classe obrera. Si es pregunta com i per què retrocedí el partit i capitulà a la tardor de l'any passat, durant la vaga general i l'ocupació de les fàbriques, tallers, etc., pels obrers; si es pregunta què constituïa la traïció: si el reformisme mal entès, la irresolució, lleugeresa política o qualsevol altra cosa, seria difícil trobar-hi contestació. El Partit Socialista Italià es trobava després de la guerra davall la influència de la Internacional Comunista, com corresponia al gust de les masses treballadores; però la seua

organització trobava principalment el seu poder al centre i en la dreta. A força de fer la propaganda a favor de la dictadura del proletariat, del poder dels soviets, del martell i la falç, de la Rússia dels soviets, etc., la classe treballadora italiana, en el seu conjunt, pren totes aqueixes paraules seriosament i s'endinsa pel camí de la lluita obertament revolucionària. Al setembre de l'any passat s'ocuparen tallers, fàbriques, mines i grans propietats agràries. Però precisament en aquest moment, en què el partit ha de treure totes les conclusions polítiques i pràctiques de la seua propaganda, té por de les seues responsabilitats, retrocedeix, deixa al descobert la reraguarda del proletariat, i les masses obreres cauen davall les hordes feixistes. La classe treballadora pensà i esperà que el partit que l'havia cridada a la lluita consolidaria el desenvolupament del seu atac. I així s'hauria d'haver fet. L'esperança del proletariat estava ben basada: el poder de la burgesia es desmoralitzava i paralitzava, i no hi havia confiança ni en l'exèrcit ni en el policia. Era natural, doncs, (al meu entendre) que la classe obrera pensés que el partit es trobava en el deure portar fins al final el combat començat. No obstant això, en el moment més crític el partit es fa enrere, privant la classe obrera dels seus caps i de part de les seues forces. Ací es veu clarament que en la Internacional Comunista no hi havia lloc per a semblants polítics. El Comitè Executiu de la Internacional Comunista ha decidit (després de consumada l'escissió que es produí en el partit italià) que només la seua ala esquerra comunista representava una secció de la Internacional Comunista. Pel mateix, el partit de Serrati, és a dir, la fracció dirigent de l'ex Partit Socialista italià, ha estat expulsat de la Internacional Comunista. Malauradament, i això s'explica per la condicions particularment desfavorables, o potser per errors per la nostra banda; malauradament, repetisc, el Partit Comunista Italià ha rebut a les seues files (en el moment de la seua fundació) menys de 50.000 afiliats, mentre que el partit de Serrati servava quasi 100.000 membres, entre els quals es comptaven 14.000 reformistes determinats, formant una fracció organitzada (tenen la seua conferència en Reggio-Emilia). No és que anem a dir que els 100.000 obrers que constitueixen el Partit Socialista siguem els nostres adversaris. Si fins ara no els tenim en les nostres files és la nostra responsabilitat. Prova la justícia de tal observació que el Partit Socialista Italià, encara que exclòs de la Internacional Comunista, ha enviat al nostre congrés tres representants. Què significa això? Els dirigents del partit s'han col·locat, per la seua política, fora de la internacional però les masses obreres els obliguen a cridar a les seues portes.

Els obrers socialistes han demostrat que els seus sentiments eren revolucionaris i que ells volien estar amb nosaltres. Ens han enviat, però, gent que demostra, amb la seua conducta, que no ha assimilat ni les idees ni els mètodes del comunisme. Els obrers italians pertanyents al partit de Serrati també han demostrat que eren revolucionaris majoritàriament, tot i que no posseïen encara clara visió política de les coses. Hem vist al nostre congrés al vell Lazzari. Des del punt de vista personal, és una figura atractiva, un vell lluitador innegablement honrat, un home tot d'una peça; però no un comunista. Es troba totalment davall la influència de les idees democràtiques, humanitàries i pacifistes. En el congrés ens contà: "Vostès exageren la importància d'un Turati. Exageren, en general la importància dels nostres reformistes. Ens demanen que els exclouem; però com anem a fer-ho, si ells obeeixen la disciplina del partit? Si ens donaren l'exemple d'un *fet* que pogués provar la seua oberta oposició al partit, si haguessen participat en un govern malgrat les nostres resolucions, si haguessen votat el pressupost de guerra contra la nostra oposició, llavors haguérem pogut excloure'ls; però no ha estat així. Nosaltres li citarem llavors a Lazzari articles de Turati dirigits contra l'*abecé* del socialisme revolucionari. Lazzari ens contestà que aquells articles no constituïen *fets*, que en el seu partit existia llibertat d'opinió, etc. No obstant això, li diguérem: "Permeteu-nos. Si per a excloure a Turati cal que es complisca un '*fet*', és a dir, que ell accepte, per exemple, una cartera de mans de Giolitti, és indubtable que Turati, que és un polític intel·ligent, no ho farà mai, ja que no es tracta d'un arribista de baixa estofa que

aspire a una cartera. Turati és un col·laboracionista provat, enemic irreductible de la revolució però, en la seua espècie, un polític hàbil. Ell vol, coste el que coste, salvar la 'civilització' democràtica i burgesa i remuntar amb aquest fi el corrent revolucionari de la classe obrera. Quan Giolitti li ofereix una cartera, i això ha degut ocórrer més d'una vegada, Turati li respon, si fa o no fa: "Si accepte la cartera això constituirà el 'fet' de què parla Lazzari. En quant accepte la cartera m'agafarà sobre el 'fet' i m'expulsarà del partit i una vegada que se m'haja expulsat del partit tu no tindràs necessitat mi, compare Giolitti, perquè si ara em necessites és perquè pertanc a un gran partit obrer. De manera que, tot just que jo fos exclòs del partit, tu m'expulsaries del ministeri. Heus aquí per què no acceptaré la teua cartera mai, per a no proporcionar a Lazzari el 'fet' i ser el vertader cap del partit socialista.

Aquest ha hagut d'ésser, aproximadament, el raonament que es féu Turati i té raó: és més perspicaç que l'idealista i pacifista Lazzari. "Vostès exageren la importància del grup Turati (ens deia Lazzari). És un grupet, això que en francès s'anomena una quantitat menyspreable". Al que contestàrem: "I sap vostè que en aquest mateix moment, mentre ací, a la tribuna de la internacional de Moscou, vostè ens demana ésser admès en les nostres files, Giolitti pregunta a Turati per telèfon: 'Saps, amic meu, que està Lazzari a Moscou i que potser prendrà allí, amb els bolxevics, alguns acords perillosos en nom del teu partit?' Sap vostè el que contesta Turati? Puix segurament açò: 'No faces cas, amic Giolitti; el nostre Lazzari no és més que una quantitat, menyspreable'". I segurament en açò té molta més raó que Lazzari.

Tal fou el nostre diàleg amb els temorosos representants d'una part considerable dels obrers italians. S'ha decidit, al capdavall, presentar als socialistes italians un ultimàtum: convocar en un termini de tres mesos un congrés del partit, excloure d'aqueix congrés tots els reformistes (que han fet el seu propi desmembrament en reunir-se en la Conferència de Reggio-Emilia) i unir-se amb els comunistes segons la base de les resolucions del Tercer Congrés. Quins seran els resultats pràctics immediats d'aquesta decisió? És tan difícil predir-los exactament? Vindran amb nosaltres tots els serratians? Ho dubte. A més, no ho desitgem. Hi ha homes entre ells dels que no en tenim cap necessitat. El pas fet pel nostre congrés era just. El seu objecte és recobrar els obrers portant l'escissió a les files dels caps que vacil·len.

El comunisme italià. Les seues dificultats i tasques

Entre els delegats del Partit Comunista Italià així com entre els representants de les joventuts es troben, no obstant, les més acerbes crítiques d'aquesta decisió. Els comunistes italians, sobretot els d'esquerra, han retret molt particularment al congrés "haver obert la porta" als serratians, als oportunistes i als centristes. Aquestes paraules: "Han obert les portes de la Internacional Comunista", han estat repetides milers de vegades. Els hem explicat: "Camarades, vosaltres teniu al vostre costat 50.000 obrers: els serratians tenen quasi 100.000. No es pot estar content amb aqueixos resultats". Han contrastat les xifres i afirmat que un gran nombre de membres havia abandonat ja el partit socialista, la qual cosa seria possible; però el seu argument principal és aquest: "Tota la massa del partit socialista, i no sols els seus caps, és reformista i oportunista". Preguntem: "de quina manera, doncs, per quina raó i a títol de què han enviat ací, a Moscou, a Lazzari, Maffi i Riboldi?". Els joves comunistes italians no m'han donat una resposta clara: "Vegeu-ho: és que la classe obrera, *en el seu conjunt*, gravita cap a Moscou i cap allí s'inclina el partit oportunista de Serrati". Aqueix argument ha estat agafat per la punta dels cabells. Si, vertaderament, la cosa es presentava així; si la classe obrera en massa s'inclinava vers Moscou, la porta de Moscou li seria oberta: aquesta porta és el Partit Comunista Italià, que pertany a la Internacional ¿Per què escull la classe treballadora italiana una via tan indirecta cap a Moscou, recolzant-se en el partit de Serrati, en compte d'entrar senzillament en el Partit Comunista d'Itàlia? És

evidentíssim que totes aqueixes denegacions dels comunistes d'esquerra eren errònies i tenien el seu fort en una comprensió insuficient de la tasca fonamental: la necessitat de conquerir l'avantguarda obrera i, primer que res, els obrers que queden a les files del Partit Socialista Italià, no essent els pitjors. L'error de les "esquerres" té el seu origen en la impaciència revolucionària tan accentuada, que impedeix veure les tasques prèvies, les més importants, i que tant perjudica els interessos de la causa. Certs comunistes "d'esquerra" creuen que per a la seua tasca directa, consistent a derrocar la burgesia, és inútil aturar-se en el camí, entrar en converses amb els serratians, obrir la porta als obrers que segueixen Serrati, etc. I és aquesta, no obstant això, la nostra tasca principal, i no és tan senzilla com pogués creure hom! També necessitem converses, tant o més que lluites, exhortacions i nous acords, i, potser, noves escissions. Alguns camarades impacients volgueren, senzillament girar l'esquena a aqueixos menesters, i, en conseqüència, als mateixos obrers socialistes. Els que vullguen pertànyer a la Tercera Internacional (es diuen) que s'adherisquen directament al nostre partit comunista. Aqueixa és, aparentment, la solució més fàcil del problema; però, en realitat, equival a plantejar la qüestió en els termes més essencials: *com, per quins mètodes*, atraure els obrers socialistes al partit comunista? Tancant automàticament la porta de la internacional no obtindrem resposta. Els obrers italians saben molt bé que el partit socialista pertanyé també a la Internacional Comunista. Els caps del Partit Socialista Italià pronunciaren discursos revolucionaris cridant a la lluita, han reclamat el poder dels soviets i portat als obrers a la vaga del mes de setembre i a l'ocupació dels tallers i fàbriques. De seguida han capitulat sense acceptar la batalla mentre lluitaven els obrers. L'avantguarda del proletariat italià està en situació de digerir aquest fet en la seua consciència. Els obrers veuen a la minoria comunista separar-se del partit socialista i dirigir-se a ells amb els mateixos, o quasi els mateixos, discursos amb què el partit de Serrati se'ls dirigia ahir. Els obrers diran per a si mateixos: "Cal esperar, veure el que significa; cal estudiar la cosa...". En altres termes, demanen, potser, amb poca consciència, però amb vertader afany, que el nou partit, el comunista, es faça conèixer *activament*, que els seus caps proven que estan fets d'una altra pasta i que estan lligats indefectiblement a les masses en les seues lluites, per dures que siguin les conseqüències d'aqueixes lluites. És precís conquerir amb els actes i amb les paraules, amb les paraules i els actes, la confiança de les desenes de milers d'obers socialistes que encara es troben a l'encreuament dels camins, però que volgueren estar en les nostres files. Si girem tranquil·lament l'esquena, moguts pel desig de derrocar immediatament la burgesia, causarem un gran perjudici a la revolució, i, no obstant això, és precisament a Itàlia on les condicions són molt favorables per a una revolució victoriosa del proletariat en l'esdevenidor més pròxim.

Imaginem per un moment, només a títol d'exemple, que els comunistes italians, admetem-ho, hagen cridat al maig d'enguany la classe obrera d'Itàlia a una nova vaga general i a una insurrecció. Si es digueren: "El partit socialista que hem deixat ha sucumbit al setembre, i nosaltres, els comunistes ara, coste el que coste, hem de prendre aquesta tasca i menar de seguida la classe obrera a una batalla decisiva". Jutjant-ho superficialment, podria creure hom que aqueix fos el deure dels comunistes; però, en realitat, no és així. L'estratègia revolucionària elemental ens diu que semblant crida, en les actuals condicions, seria una bogeria i un crim, perquè la classe obrera, que en al mes de setembre fou cruelment foguejada per seguir els dirigents del partit socialista no hauria cregut que pogués repetir-se amb èxit l'operació al maig, sota la direcció del partit comunista, que encara no coneixia prou. La falta fonamental del partit socialista consisteix en el fet que *ha cridat* a la revolució sense traure les conclusions necessàries, és a dir, sense realment preparar-se per a la revolució, sense explicar a la classe obrera les qüestions per a la presa del poder, sense netejar les seues files d'aquells que no volen el poder, sense escollir ni educar els seus militants, sense crear els nuclis d'assalt capaç de manejar armes i brandar-les en el moment precís... En una paraula, *el*

partit socialista cridava a la revolució, però sense preparar-se per a ella. Si els comunistes italians haguessen llançat ara un simple crida a la rebel·lió, haurien repetit l'error dels socialistes i, a més, en condicions incomparablement més difícils. La tasca del nostre partit germà a Itàlia és preparar la revolució, és a dir: conquerir primer que res la majoria de la classe obrera i organitzar com siga a la seua avantguarda. Aquell que hagués proposat fer cap enrere la partida impacient dels comunistes italians i hagués dit: “Abans de cridar a la insurrecció tracteu de conquerir els obrers socialistes, purifiqueu els sindicats, poseu en llocs responsables els comunistes en compte dels oportunistes; conqueriu les masses”, aquell que hagués parlat així, tanmateix que semblés deixar enrere els comunistes, allò que en realitat hauria fet és indicar la ruta que porta a la victòria de la revolució.

Els temors i sospites dels extremistes d'esquerra

Tot el que acabem de dir, camarades, és elemental des del punt de vista de l'experiència revolucionària. No obstant això, certs elements “d'esquerra” del nostre congrés han cregut veure en semblant tàctica una inclinació a la “dreta”, i alguns joves camarades revolucionaris, sense experiència, però plens d'energia i prestos a la lluita i als sacrificis, han sentit que els seus cabells se'ls eriçaven en escoltar els primers discursos crítics i prudents pronunciats pels camarades russos. Alguns d'aqueixos joves revolucionaris, segons diuen, havien besat la terra dels soviets quan tot just travessar la frontera. I tot i que nosaltres treballem encara massa malament la nostra terra perquè siga digna de semblants besades, comprenem, no obstant això, l'entusiasme revolucionari dels nostres joves amics estrangers. Els sembla vergonyós tal endarreriment i no haver realitzat encara la revolució. És amb aquests sentiments que ells entren a les sales del Palau Nicolau. Què hi veuen? Els comunistes russos puguen a la tribuna i no sols no exigeixen la crida immediata a la insurrecció sinó que, per contra, els posen en guàrdia contra les aventures i insisteixen perquè s'atraga els obrers socialistes, que hom conquerisca la majoria dels treballadors i que, atentament, es prepare la revolució!

Certs extremistes d'esquerra han convingut que el negoci no es presentava molt clar. Elements semihostils, com ara els delegats de l'organització anomenada “Partit Obrer Comunista d'Alemanya” (aquest grup forma part de la internacional amb veu consultiva), raonen de la manera següent: “El poder soviètic no esperà que esclatés la revolució a Europa per a establir la seua política. Ha perdut així, per mitjà del seu Comissariat del Comerç Exterior, un gran comerç mundial. I el comerç és un negoci seriós, que requereix relacions serenes i pacífiques. Se sap des de fa temps que els tumults revolucionaris perjudiquen el comerç. Per aquesta raó, col·locant-nos en el punt de vista del comissariat del camarada Krassin, estem interessats, com veieu, a retardar la revolució tot el que es pugui” (*Rialles*). Camarades, jo sent infinitament que la vostra unànime rialla no pugui ésser transmesa per ràdio a diversos camarades de l'extrema esquerra d'Alemanya i Itàlia. La hipòtesi de la nostra oposició als tumults revolucionaris, oposició que té la seua font en el nostre Comissariat del Comerç Exterior, és més curiosa com que al març d'enguany, en produir-se a Alemanya els tràgics combats de què parlaré més tard, combats que se saldaren en una forta desfeta d'una part de la classe obrera alemanya, els diaris burgesos i socialdemòcrates alemanys, i darrere d'ells la premsa mundial, cridaren que la insurrecció de març fou provocada per una ordre de Moscou, que el poder soviètic, que vivia en aquesta època jornades difícils (rebel·lions de camperols, Cronstadt, etc.), havia llençat, per a la seua pròpia salvació, l'ordre d'organitzar les insurreccions independentment de la situació particular de cada país. Com de difícil és imaginar una ximpleria tan gran! No obstant això, els camarades delegats de Roma, de París, de Berlín a penes han tingut temps d'arribar a Moscou quan una nova teoria s'ha forjat en l'altre extrem, el de l'esquerra: la teoria segons la qual, no sols “no donem ordres” per a organitzar les insurreccions immediatament i independentment de les circumstàncies

exterior, sinó que, per contra, interessats en el magnífic desenvolupament del nostre comerç, només ens preocupem d'una cosa, de retardar la revolució. Quina de les dues ximpleries, contràries l'una a l'altra, és la més ximple? És difícil jutjar-ho. Si som culpables de les faltes comeses al març (suposant que puga parlar-se de culpabilitat), també ho és en aquest sentit la internacional en el seu conjunt i, per consegüent, també el nostre partit, perquè encara no ha educat prou les masses en allò tocant la tàctica revolucionària, i així ha fet impossible els actes i els mètodes erronis. Però seria ingenu somiar que mai es cometeren errors...

Els esdeveniments de març en Alemanya

La qüestió dels esdeveniments de març ha ocupat, en un cert sentit, un lloc preferent en els nostres debats del congrés, i açò no és casual: de tots els partits comunistes, el d'Alemanya és un dels més poderosos i dels preparats des del punt de vista teòric, i quant a la seua capacitat revolucionària, al meu entendre, Alemanya està en primer lloc... Respecte a la situació interior, en ésser Alemanya un país vençut, és un dels més propicis a la revolució. És, doncs, natural que els mètodes de lluita del Partit Comunista Alemany adquirisquen importància internacional. Els més importants esdeveniments de la lluita revolucionària s'han desenrotllat sobre el sòl alemany davant els nostres ulls des de 1918, i és per açò que podem estudiar amb l'exemple viu els seus avantatges i els seus inconvenients.

I en què han consistit els esdeveniments de març? Els proletaris de l'Alemanya central, obrers de la regió industrial i minera, representaven fins fa poc, fins i tot durant la guerra, una de les fraccions més endarrerides de la classe obrera. Seguien, majoritàriament, no als socialdemòcrates, sinó a les colles patriòtiques, burgeses i clericals; eren fidels a l'emperador, etc. Les condicions de la seua vida i del seu treball eren excepcionalment penoses. Ocupaven, en relació amb els obrers de Berlín, el mateix lloc que entre nosaltres els districtes endarrerits dels Urals en relació amb els obrers de Petrograd. Durant una època revolucionària ocorre més d'una vegada que una part, la més oprimida i endarrerida de la classe obrera, desperta per primera vegada a l'estrèpit dels esdeveniments i aporta a la lluita l'energia més gran i està presta a combatre sense condicions i, sovint, sense comptar amb les circumstàncies ni amb les possibilitats de vèncer; és a dir amb les exigències de l'estratègia revolucionària. Així, mentre els obrers de Berlín i Saxònia, per exemple, després de l'experiència dels anys 1919-1920, s'han tornat més circumspectes, cosa que té els seus avantatges i inconvenients, els obrers d'Alemanya central en canvi continuen manifestant-se enèrgicament, realitzant vagues i tumults, traient els capatassos dels tallers en carretons, organitzant reunions durant les hores de treball, etc. És evident que tal mena d'acció és incompatible amb les tasques sagrades de la república d'Ebert. Res tan sorprenent com que aquesta república conservadora i policíaca, en la persona del seu agent de policia, el socialdemòcrata Hoersing, haja decidit una certa "depuració", és a dir, acaçar els elements més revolucionaris, detenir certs comunistes, etc.

El Comitè Central del Partit Comunista Alemany pensà, precisament en aquesta època (meitat de març), que calia fer una política revolucionària més activa. El partit alemany, segons recordareu, havia estat creat un poc abans per la unió de les antigues agrupacions espartaquistes i de la majoria dels independents, i, pel mateix, ha hagut de resoldre pràcticament el problema de l'acció de masses. La idea que calia realitzar una política més activa era perfectament justa. Però, com hauria que portar-la a la pràctica? Alhora que es publicava l'ordre del policia socialdemòcrata Hoersing, demanant als obrers allò que en va i més d'una vegada els havia demanat el govern Kerenski: no organitzar reunions en les hores del treball, considerar la propietat de les fàbriques com a sagrada, etc.; el comitè central del partit comunista llançà un crida a la vaga general per a sostenir els obrers del centre d'Alemanya. Una vaga general no és cosa que la classe obrera emprèn a la lleugera, a la primera indicació del partit, sobretot quan ha patit anteriorment una sèrie de derrotes i tant

més en un país on hi ha, a més del partit comunista, d'altres dos partits socialdemòcrates, i on l'organització sindical està en contra nostra. No obstant això, si ens fixem en l'òrgan central del partit comunista, *Rote Fahne*, durant tot aquest període, dia rere dia, ens adonarem que la crida a la vaga general no ha estat ben preparada. A Alemanya s'ha efectuat més d'una sagnia durant la revolució, i la resistència a l'ofensiva policíaca contra el centre d'aquesta nació no pogué comprendre tota la classe obrera. Una seriosa acció de masses hauria hagut d'estar precedida evidentment d'una agitació enèrgica i generalitzada, amb consignes definides cap al mateix fi; tal agitació hauria pogut portar crides definitives per a l'acció només en el cas en què s'hagués pogut esbrinar fins a quin grau estaven preparades i disposades les masses per a avançar pel camí de la revolució. Tal és el principi elemental de tota estratègia revolucionària, i és precisament aqueix el principi que no s'ha pres en compte durant els esdeveniments de març. Els batallons de policia no haurien tingut temps d'arribar a les fàbriques i mines d'Alemanya central si en elles s'hagués desencadenat una vaga general. Ja he dit més d'una vegada que els obrers del centre d'Alemanya estaven prestos a una lluita immediata, i que la crida del comitè fou seguida. Però les coses no passaren igualment en la resta del país. La situació d'Alemanya, tant interior com exterior, no afavoria el pas brusca a l'acció. Les masses, senzillament *no compregueren* la crida.

No obstant això, certs teòrics molt influents del Partit Comunista d'Alemanya, en compte de reconèixer que la crida era un error, han emès, per a explicar-ho, la teoria, segons la qual devíem, durant l'època revolucionària, fer exclusivament una política ofensiva, açò és, d'atac revolucionari. D'aqueixa manera es presenta a les masses l'acció de març com una ofensiva. Assageu, aprecieu la situació en el seu conjunt. En realitat, el primer assalt fou fet pel policia socialdemòcrata Hoersing. Cal aprofitar per a reunir tots els obrers per a la defensa, resistència; el contraatac més restringit. Si són propícies les condicions, si troba ressò favorable la propaganda, pot passar-se a una vaga general. Si els esdeveniments es desenrotllen de més en més, si les masses s'aixequen, si la unió entre els treballadors es referma i creix la seua moral, mentre que al camp dels adversaris la manca de decisió i el desordre apareixen, llavors pot ordenar-se passar a l'ofensiva. Al contrari, si la decisió no és favorable, si les condicions i la moral de les masses no es presten a obeir, cal tocar retirada, replegar-se en la mesura que es puga ordenadament cap a les posicions anteriors, obtenint així l'avantatge de no haver sondejat la massa obrera, reforçat la seua unió anterior i, allò que és més important, d'haver augmentat l'autoritat del partit, que s'haurà revelat com un cap judicis en totes les situacions.

Però què fa el centre dirigent del partit alemany? Sembla aprofitar la primera ocasió i, abans que ella siga compresa pels obrers, el comitè central crida a la vaga general. Encara abans que el partit haja encertat a aixecar els obrers de Berlín, Dresden, Munic, per a sostenir als del centre d'Alemanya (el que hauria pogut assolir-se en l'espai d'uns dies, si haguessen estat conduïdes amb energia les masses després d'un pla ben concebut i sense saltar-se els esdeveniments), abans que el partit haja complert aqueix treball, es proclama com una ofensiva la nostra acció... Això significa malbaratar l'assumpte i paralitzar l'avanç del moviment. És evident que, en aquest període de lluita la iniciativa del moviment estava en el mans de l'enemic. Era precís explotar l'element moral de la *defensa* i cridar el proletariat del país sencer en socors dels obrers del centre d'Alemanya. Les formes d'aquest socors podien al principi ésser variades abans que el partit pogués llançar directives més àmplies. La tasca de l'agitació consistia en aixecar les masses, concentrar la seua atenció sobre els esdeveniments d'Alemanya central, trencar políticament la resistència de la burocràcia obrera i assegurar, d'aquesta manera, el caràcter *general* de la vaga, com a base possible per al desenrotllament ulterior de la lluita revolucionària. I, què tenim en canvi? Una minoria revolucionària i activa del proletariat s'ha oposat en l'acció a la majoria, abans que aquesta majoria pogués assabentar-se del sentit dels esdeveniments. El partit resolgué per ella, davant

la passivitat i irresolució de la classe obrera. Els elements impacients assajaren, ací i allà, no per mitjà de propaganda sinó per procediments mecànics, llençar al carrer la major part dels obrers. Veritat és que si la majoria dels obrers es pronuncien, a favor de la vaga, poden forçar la minoria i tancar fàbriques per a portar a terme la vaga general. Més d'una vegada ha ocorregut així, i així serà sempre, i només els imbècils poden protestar per tals procediments. Però la indiscutible majoria de la classe obrera no s'adona exactament del moviment o no simpatitza amb ell; o no creu en la seua eficàcia; la minoria, per contra, es decideix a avançar i assajar, per procediments mecànics, a incitar els obrers a la vaga. Aquesta minoria impacient, representada pel partit, pot decidir-se a actuar enfront de l'hostilitat de la classe obrera i trencar-se així el cap.

L'estratègia de la contrarevolució alemanya i els aventurers d'esquerra

Estudiarem des d'aquest punt de vista tota la història de la revolució alemanya. Al novembre de 1918, la monarquia s'ha enfonsat i el problema de la revolució proletària està a l'ordre del dia. Al gener de 1919, es produeixen els sagnants combats revolucionaris de l'avantguarda proletària contra el règim de la democràcia burgesa, els quals es reproduïxen al març de 1919. La burgesia s'orienta ràpidament i elabora el seu pla estratègic: combat el proletariat tot just que l'albira. Els millors caps de la classe obrera: Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht, són assassinats. Al març de 1920, després de la temptativa del colp d'estat contrarevolucionari de Kapp, trencat per una vaga general, esclata una insurrecció parcial: la lluita armada dels obrers de la conca del Ruhr. El moviment conclou en un nou fracàs, causant innumerables víctimes. Per fi, al març de 1921 fins i tot tenim una guerra civil parcial i una nova derrota.

Quan al gener i març de 1919 s'havia rebel·lat una part dels obrers alemanys, que havien perdut els seus millors caps, diguérem: "Són les jornades de juliol del Partit Comunista a l'Alemanya. Recordeu les jornades de juliol en Petrograd de 1917... Petrograd s'avançà al país, es llançà tot sol a la batalla, la província no el sostenia suficientment, i encara es comptà en l'exèrcit de Kerenski amb regiments endarrerits per a ofegar el moviment. Però en el mateix Petrograd, la majoria del proletariat ja era nostra. Les jornades de juliol foren un preàmbul de les d'octubre. És cert que al juliol cometérem alguns errors; però no els hem erigit en sistema. Hem considerat els combats de gener i març de 1919 com un "juliol" alemany. Encara que aquest "juliol" en Alemanya no ha estat seguit d'un "octubre", sinó d'un març de 1920 o siga d'una nova derrota, sense parlar dels fracassos parcials i de l'assassinat sistemàtic dels millors caps locals de la classe obrera alemanya. Quan veiérem el moviment de març 1920 (dic jo) i de seguida el de març 1921, no poguérem menys que dir: no; hi ha massa jornades de juliol en Alemanya, volem un "octubre".

Sí, cal preparar un "octubre" alemany, una victòria de la classe obrera alemanya i heus aquí que els problemes de l'estratègia revolucionària se'ns ofereixen en tota la seua amplitud. És perfectament clar i evident que la burgesia alemanya, o la seua colla dirigent, porta la seua estratègia contrarevolucionària fins a l'extrem: provoca certes fraccions en la classe obrera, les indueix a l'acció, les aïlla en regions especials, les vigila armes en mà i apunta als seus caps: la dels millors representants de la classe obrera. Al carrer o en un calabós de càstig, en combat obert o davall la llei de fugues, per decret d'una cort marcial o per mitjà d'una banda il·legal, pereixen individus, desenes, centenes, milers de comunistes, que personifiquen la més alta experiència proletària; és aquesta una estratègia severament calculada, fredament realitzada i que es recolza en l'experiència de la classe dominant.

I sota aquestes condicions, quan la classe obrera alemanya en el seu conjunt sent instintivament que no podrà donar compte de semblant enemic amb les mans desarmades, que no basta l'entusiasme, sinó que es necessita del càlcul fred, de la clara visió de les coses,

d'una preparació seriosa, i quan tot ho espera d'un partit, se li crida: el nostre deure és no aplicar més que una estratègia ofensiva, o siga atacar en tot moment, perquè, com veuen hem entrat en un període revolucionari. És com si un comandant d'exèrcit digués: "Ja que hem començat la guerra, la nostra obligació és atacar sempre i per tot arreu". Tal cap seria infal·liblement vençut, tot i que disposés de forces realment superiors... Pitjor encara, hi ha teòrics, com ara el comunista alemany Maslow, que arriben a dir, a propòsit dels esdeveniments de març, les enormitats següents: "Els nostres adversaris [diu Maslow] ens retreuen per això de març el que considerem com un mèrit nostre. A saber: que el partit, entrant en la lluita, no haja abordat la qüestió de si seria seguit o no per la classe obrera". Aquesta cita és quasi literal. Des del punt de vista dels revolucionaris subjectius o dels socialistes revolucionaris d'esquerra, és perfecte. Però, des del punt de vista marxista, és senzillament monstruós!

Les tendències aventureres i... la Quarta Internacional

El nostre deure revolucionari ens obliga a reprendre l'ofensiva contra els alemanys, declararen els socialistes revolucionaris d'esquerra al juliol de 1918. Serem vençuts? Que importa! El nostre deure és marxar endavant. No volen les masses obreres? Bé; es pot llançar una bomba contra Mirbach per a obligar els obrers russos a continuar la lluita en què han de perir infal·liblement. Tals raonaments estan molt estesos en l'agrupació anomenada Partit Comunista Obrer d'Alemanya (KAPD). És un petit grup de socialistes revolucionaris proletaris d'esquerra. Els nostres socialistes revolucionaris d'esquerra recluten, o han reclutat, principalment els seus partidaris entre intel·lectuals i camperols; tal és la seua característica social, però els seus mètodes polítics són els mateixos: es tracta d'un revolucionarisme histèric, posat a cada moment a aplicar mesures i mètodes extrems sense comptar amb les masses ni amb la situació general; és la impaciència, en lloc del càlcul; una embriaguesa deguda a la fraseologia revolucionària; tot això és el que ha caracteritzat tan plenament el Partit Comunista Obrer d'Alemanya. Al congrés, un dels oradors, que parlava en nom d'aqueix partit, s'expressà així: "Què volen vostès? La classe obrera alemanya està imbuïda (digué *versewcht*, "empestada") d'una ideologia de filisteus, de burgesos i burgesets, què volen que es faça? No podran traure-la al carrer sinó recorrent a un sabotatge econòmic..." I, quan se li preguntàrem què significaven les seues paraules, explicà: "Només comencen a viure un poc millor els obrers, ja no volen revolució. Però si torbem el mecanisme de la producció, si ataquem les fàbriques, tallers, vies fèrries, etc., la situació de la classe obrera empitjora i, per tant, es fa més apta per a la revolució." No obliden que açò ho ha dit un representant del partit "obrer". És d'un escepticisme absolut!... S'hi dedueix que, si apliquem el mateix raonament al camp, els camperols més conscients d'Alemanya han d'incendiar les seues aldees, llançar el gall roig a través del país sencer, per a revolucionar així els habitants del camp. No pot hom deixar de recordar ací que, durant el primer període del moviment revolucionari a Rússia, cap a 1860, quan els revolucionaris intel·lectuals eren encara incapaços de tota acció, tancats com estaven en els seus petits cenacles, obstinant-se en la passivitat de les masses obreres, llavors certs grups (com els partidaris de Netxaiev) arribaren a pensar que el foc i els incendis constituïen un vertader element revolucionari de l'evolució política russa... És evident que semblant sabotatge, dirigit, per la seua mateixa essència, contra la majoria de la classe obrera, constitueix un mitjà antirevolucionari que crea un conflicte entre la classe obrera i un partit "obrer" el número de membres del qual resulta difícil de precisar; no sol passar de tres o quatre desenes de milers quasi sempre, mentre que el Partit Comunista Unificat compta, com vostès saben, amb prop de 400.000 afiliats.

El congrés ha posat en la seua ordre del dia l'assumpte del KAPD en tota la seua agudesa, demanant a aqueixa organització que convoque, en el termini de tres mesos, un congrés i que s'unisca al Partit Comunista Unificat, o bé que es col·loque definitivament fora

de la Internacional Comunista. Pot creure's que el KAPD, tal com està representat pels seus caps actuals aventurers i anarquistes, no se sotmetrà a la decisió de la Internacional Comunista i, trobant-se fora d'ella, assajarà, probablement amb altres elements "extremistes d'esquerra", formar una Quarta Internacional. La nostra camarada Kollontai ha bufat un poc en la mateixa trompeta en el curs del nostre congrés. Per a ningú és un secret que el nostre partit constitueix, en el present, la palanca de la Internacional Comunista. No obstant això, la camarada Kollontai ha presentat l'estat de coses en el nostre partit de tal manera que podria semblar que les masses obreres, amb la camarada Kollontai al capdavant, es veuran obligades, un mes abans o després, a fer la "tercera revolució", a fi d'establir un "vertader" règim dels soviets. Però, per què una tercera revolució, i no una quarta, quan la tercera revolució feta en nom del "vertader" règim soviètic ja s'ha produït al febrer, en Cronstadt?... Encara hi ha extremistes d'esquerra a Holanda, potser també en altres països. Ignore si s'han pres en consideració. Sempre que no siga molt nodrit el seu nombre, perquè aquest seria un perill que amenaçaria la IV Internacional, si per casualitat es fundés. Vertaderament, aquest seria el perill de perdre fins a un grupet de bons militants obrers que es troba, sens dubte, al seu si. Però si s'ha de realitzar tal escissió dels sectaris, tindrem molt prompte, no sols la Internacional Segona i Mitja, a la nostra dreta, sinó la número quatre a la nostra esquerra, en la qual el subjectivisme, la histèria, l'esperit d'aventura i la fraseologia revolucionària, estaran molt ben representades. També disposarem d'un espantall d'"esquerra", del qual ens servirem per a ensenyar estratègia a la classe obrera. Cada cosa, com veieu, té dues cares: una positiva i una altra negativa.

Els errors de les esquerres i l'experiència russa

No obstant això, dins mateix del Partit Comunista Unificat, existien tendències antimarxistes que sortien a llum de manera sorprenent al març i després de març. Ja he citat el sorprenent article de Maslow. Però Maslow no estava sol. Es publica a Viena una revista *Kommunismus* (òrgan de la Internacional Comunista, en llengua alemanya). En la col·lecció de juny d'aquesta revista trobem un article que estudia la situació en la internacional i en el que, en síntesi, llegim açò: "El tret principal de l'actual període revolucionari és que hem de lluitar armes a la mà en els combats parcials, fins i tot en els purament econòmics, com ara les vagues". Heus aquí, camarades, una estratègia al revés! Mentre que la burgesia ens provoca per a combats *parcials* i sagnants, alguns dels nostres estratèges volen fer una regla d'aquest gènere de batalla. No resulta monstruós? A Europa, la situació objectiva és profundament revolucionària. La classe obrera ho nota. I durant tot aquest període de postguerra, es llança, primer que res, a lluitar contra la burgesia. En cap banda, excepte a Rússia, obté la victòria. Llavors comença a comprendre que tenia davant seu una tasca difícil, i es dedica a forjar una arma per a la victòria: el partit comunista, el qual, sobre aquest camí, marxa en Europa, en el curs del darrer any, passos de set llegües. Ara tenim vertaders partits comunistes de masses en Alemanya, França, Txecoslovàquia, Iugoslàvia, Bulgària... Una vertadera erupció! I en què consisteix la nostra tasca més pròxima? Consisteix en el fet que els partits conquerisquen en el més breu termini la majoria dels obrers industrials i gran part dels obrers agrícoles i fins i tot els camperols pobres, com nosaltres els conquerírem abans d'octubre; a més, sense aqueixa conquesta no hauríem obtingut la nostra victòria d'octubre. No obstant això, certs falsos estratèges diuen que, en ésser l'època d'ara revolucionària, el nostre deure és encarar la lluita en cada moment, fins i tot la lluita parcial, usant mètodes de revolució armada. Però la burgesia no desitja més que açò! En el moment en què el partit comunista es desenvolupa amb rapidesa extraordinària i estén cada vegada més les seues ales per damunt de tota la classe obrera, la burgesia provoca a la part més impacient i combativa dels obrers a una lluita prematura, sense el suport de la gran massa obrera, a fi de batre el proletariat, dividint-lo, i de minar així la seua fe en la seua capacitat de victòria sobre la

burguesia. Sota aquestes condicions, la teoria de l'ofensiva contínua i de les lluites parcials, dirigides amb el mètode de la insurrecció armada, és aigua per al molí de la contrarevolució. Per açò, en el Tercer Congrés, el partit rus, sostingut pels elements més conscients, ha dit amb veu ferma als camarades de l'ala esquerra: "Són vostès excel·lents revolucionaris, combatran i moriran pel comunisme; però açò no ens basta. No basta lluitar. Cal vèncer". I per a això cal aprendre l'art de l'estratègia revolucionària.

Pense, camarades, que la marxa vertadera de la revolució proletària a Rússia i, fins a un cert punt, a Hongria, és una de les causes més serioses del desdeny envers les dificultats de la lluita revolucionària i la victòria a Europa. Hem tingut entre nosaltres, a Rússia, una burgesia històricament endarrerida, políticament feble, subjecta al capital europeu i amb febles arrels polítiques al poble rus. D'altra banda, hem tingut un partit revolucionari, amb un llarg passat de treball clandestí, educat i temperat en els combats, que ha sabut aprofitar-se conscientment de tota l'experiència de la lluita revolucionària europea i universal. L'estat dels camperols russos, en relació amb la burgesia i el proletariat, el caràcter i l'estat d'esperit de l'exèrcit rus després de la derrota militar del tsarisme, tot ha contribuït a fer inevitable la Revolució d'Octubre, facilitant enormement la victòria revolucionària (encara que aquesta no ens haja alliberat de les dificultats ulteriors, sinó que, per contra, les haja preparat en proporcions gegantines). Vista la relativa facilitat de la Revolució d'Octubre, la victòria del proletariat rus no apareix, davant dels dirigents dels obrers europeus, en el seu autèntic valor com a problema polític i estratègic i no ha estat ben compresa.

El següent assaig per a apoderar-se del poder fou fet pel proletariat en menor escala, més prop de l'Europa occidental, a Hongria; allí, les condicions eren de tal naturalesa, que el poder caigué en mans comunistes gairebé sense lluita revolucionària. Cosa a causa de la qual els problemes de l'estratègia revolucionària en el moment de la *lluita pel poder* han estat reduïts, naturalment, al mínim.

Després de l'experiència de Rússia i Hongria, no sols les masses obreres, sinó també els partits comunistes d'altres països, compregueren, primer que res, que la victòria del proletariat era inevitable, i han passat de seguida a l'estudi directe de les dificultats que es desprenen de la victòria de la classe obrera. En allò que fa a l'estratègia de la lluita revolucionària per a la presa del poder, aquesta sembla força senzilla i, per dir-ho així, evident. No és per pura casualitat que certs eminents camarades hongaresos, apreciats per la internacional, demostren tendències a una simplificació excessiva dels problemes de la tàctica proletària en època revolucionària, reemplaçant aquesta tàctica per un crida a l'ofensiva.

El Tercer Congrés ha dit als comunistes de tots els països: la marxa de la revolució russa és un exemple històric molt important, però no una regla política, i encara més: només un tarat pot negar la necessitat d'una ofensiva revolucionària; però només un simple d'esperit pot reduir a l'ofensiva tota l'estratègia revolucionària.

Motius de la força i feblesa del Partit Comunista Francès

Els nostres debats sobre la política del Partit Comunista Francès han estat menys tempestuosos que els que hem sostingut respecte a la política alemanya, almenys al congrés mateix; però en les sessions del comitè executiu es produí una vegada una discussió molt violenta, durant l'estudi dels problemes del moviment obrer francès. El Partit Comunista Francès fou creat sense sacsades internes i externes, com les que han acompanyat a la fundació del partit alemany. Per aquesta raó, sens dubte, les tendències centristes i els vells mètodes del socialisme parlamentari estan tan arrelats en el partit francès. El proletariat francès no ha realitzat cap lluita revolucionària recent, que hagués pogut reanimar les seues velles tradicions rebels. La burgesia francesa ha sortit victoriosa de la guerra, la qual cosa li ha permès fins fa poc, a costa d'Alemanya (a qui saquejava), fer de tant en tant algunes concessions a les fraccions privilegiades de la classe obrera. En conseqüència, a penes s'ha

produït lluita revolucionària de classes a França. Abans de llançar-se a una batalla decisiva, el Partit Comunista Francès té la possibilitat d'estudiar i utilitzar l'experiència revolucionària de Rússia i Alemanya. Basta recordar que la guerra civil ha arribat al paroxisme en Alemanya quan els comunistes estaven representats per un grapat d'espartaquistes; mentre que a França, quan encara no havia ocorregut (abans de la guerra) cap batalla francament revolucionària, el partit comunista ja havia reunit als seus rengles cent vint mil obrers. Si incloem en el compte de França als sindicalistes revolucionaris que no "reconeixien" al partit, sostenint no obstant això la lluita per la dictadura del proletariat; si recordem que l'organització del partit mai fou a França tan forta com en Alemanya, veurem clar que aqueixos cent vint mil comunistes organitzats valen per a França potser més que quatre-cents mil per a Alemanya. Açò ens sembla tant més vertader, ja que veiem en Alemanya, a la dreta dels quatre-cents mil citats, els partits independents i socialdemòcrates que compten junts molts més membres i partidaris que els comunistes, mentre que a França no existeix a la dreta dels comunistes més que un reduït grup de dissidents, partidaris de Longuet i de Renaudel. En el moviment sindical francès, el detall numèric de les forces és, en general, més favorable a l'ala esquerra, sens dubte. Al contrari, l'informe de les potències de les classes en Alemanya és, certament, desfavorable a una rebel·lió victoriosa. En altres termes: la burgesia es recolza encara a França sobre la seua pròpia organització: sobre l'exèrcit, policia, etcètera... En Alemanya es basa principalment en la socialdemocràcia i la burocràcia sindical. El Partit Comunista Francès disposa de la possibilitat de prendre en les seues mans totalment la direcció del moviment obrer abans que arriben els esdeveniments decisius.

Però, per a aquest fi, cal que el comunisme francès es desembarasse definitivament dels hàbits polítics i de fluctuacions, molt més esteses a França que en cap altre lloc. El partit francès té necessitat d'una actitud més enèrgica envers dels esdeveniments, d'una propaganda més enèrgica i intransigent en to i caràcter; d'una actitud més severa envers totes les manifestacions de la ideologia democràtica i parlamentària, de l'individualisme intel·lectual, de l'arribisme dels advocats. Criticant la política del partit francès al si del Comitè Executiu de la Internacional Comunista, s'ha dit que el partit havia comès tals i quals errors, que els diputats comunistes, a vegades, "parlaven" massa al parlament amb els seus adversaris burgesos, en compte de dirigir-se a les masses per damunt dels seus caps; que la premsa del partit havia d'utilitzar un llenguatge més clar, més rude, des del punt de vista revolucionari, a fi que els obrers francesos més oprimits i abatuts, escoltaren un ressò dels seus patiments, de les seues reivindicacions i de les seues esperances. Durant aquests debats, un jove camarada francès pujà a la tribuna i, en un apassionat discurs, aprovat per part de l'assemblea, criticà la política del partit des d'un altre punt de vista. "Quan el govern francès [digué aquest representant de les joventuts] tingué la intenció d'arrabassar als alemanys la conca del Ruhr, a principis d'enguany, i mobilitzà la classe dinovena, el partit no aconsellà als mobilitzats la resistència, i aprovà la seua debilitat". "Quina classe de resistència?, li preguntàrem nosaltres. "El partit no indicar a la classe dinovena que no se sotmetés a l'ordre de mobilització". Què entén vostè per insubmissió?, continuem preguntant. "¿No sotmetre's, vol dir no presentar-se voluntàriament al quarter i esperar que vinga a cercar-nos un gendarme o un policia, o oferir resistència activa, armes a la mà, contra el policia i el gendarme?" Aquest jove camarada que causà en nosaltres tan grata impressió, cridà de seguida: "Certament. És precís anar fins al final, resistir amb les armes a la mà..." Llavors compenguérem fins a quin punt són confuses i fosques les idees sobre la lluita revolucionària d'alguns camarades. Ens posàrem a discutir amb el nostre jove contradictor: vostès tenen ara a França, sota la bandera tricolor de l'exèrcit imperialista, unes quantes classes. El vostre govern, troba necessari cridar encara una vegada més la dels joves de dinou anys. Aquest partit compta al país amb dos-cents mil homes quasi, dels quals admetem que són tres mil o cinc mil comunistes. Aquests comunistes estan dispersos, ja al camp, ja als pobles. Admetem, per un moment, que el partit els aconsella

resistir, armats. Ignore quants agents de la burgesia caurien morts amb aquest motiu; al contrari, no és difícil que tots els comunistes de la classe revolucionària foren extrets de la massa dels reclutes i anihilats. ¿Per què no crida vostè a les altres classes que es troben ja sota les banderes, per a organitzar la rebel·lió, i que, en estar reunides a les files de l'exèrcit, posseeixen ja els fusells? Perquè vostè comprèn, sens dubte, que l'exèrcit no desaparirà sobre els contrarevolucionaris i que la classe obrera, majoritàriament, no estarà disposada a lluitar pel poder fins molt després que haja esclatat la revolució proletària. ¿Com pot vostè demanar que es faça la revolució no per la classe obrera en el seu conjunt sinó, només, per la classe dinovena? Si el partit comunista hagués ordenat semblant cosa, això equivaldria a fer-los un gran regal a Millerand, a Briand, a Barthou a tots aqueixos candidats al paper d'estranguladors de la insurrecció proletària. Perquè resulta evident que, si la part més ardent de la joventut és anihilada, la més endarrerida de la classe obrera s'espantaria, el partit quedaria aïllat i la seua influència trencada, no per mesos, sinó per anys. Amb aquests procediments, aplicant amb excessiva impaciència les formes més agudes de la revolució, sota condicions encara no madures per a un encontre decisiu, només poden esperar-se resultats negatius i més que un infantament, un avortament revolucionari.

La temptativa de vaga general al maig de 1920 presenta el clàssic exemple d'una imitació de l'acció de conjunt, imitació que no estigué ben pensada. Com se sap, la idea d'aqueixa vaga estava "sostinguda" de manera traïdora pels sindicalistes reformistes. El seu objectiu era no deixar escapar de les seues mans el moviment per a retòrcer-li el coll a la primera ocasió. Han encertat plenament. Però, tractant-se d'acords, aqueixos homes no han estat fidels a la seua mateixa naturalesa. Tampoc es podia esperar una altra cosa. No obstant això, per l'altra banda, els sindicalistes revolucionaris i els comunistes no prepararen en va el moviment. La iniciativa partí del sindicat dels ferroviaris, on s'agrupaven per primera vegada elements d'esquerra. Monmousseau al seu capdavant. Abans d'haver tingut l'oportunitat de reforçar-se un poc i assegurar-se les posicions necessàries, abans d'orientar-se, com era necessari, en la seua situació, es veuen obligats a invitar les masses a una acció definitiva, amb paraules imprecises i confuses, "sostingudes" traïdorament per les dretes. Sota tots els aspectes, aquest fou un atac no preparat. Els resultats són coneguts: una minoria poc important, sola, entrà en moviment, els col·laboracionistes impediren el desenrotllament de la vaga, la contrarevolució explotà la flaqueza evident de les esquerres i afermà extraordinàriament la seua pròpia situació.

En l'acció, semblant improvisació és inadmissible. Cal apreciar amb molta més serietat la situació, cal preparar el moviment amb obstinació, amb energia, amb esperit de continuïtat davall tots els aspectes, a fi de portar-lo, fermament i decidida, fins al final. Per a aquest fi cal disposar d'un partit comunista, fidel guardià de l'experiència proletària en tots els terrenys de la lluita. Veritat és que la sola presència del partit no ens posa encara a l'abric dels errors, però l'absència d'aquesta avantguarda dirigent, fa inevitables els errors, transformant tota lluita en una sèrie d'improvisacions, d'aventures i d'experiències empiricistes.

El comunisme i el sindicalisme a França

Les relacions del partit comunista amb la classe obrera a França són, com he dit, més favorables que en Alemanya. Però la influència política del partit sobre la classe obrera, augmentada gràcies a un colp cap a l'esquerra, no assoleix encara a França forma precisa, sobretot pel que fa a organització. Açò es nota perfectament en el que afecta la qüestió sindical.

Els sindicats representen a França, en mesura més limitada que en Alemanya i països anglosaxons, una organització que comprèn milions d'obers. A França, també el nombre dels obrers sindicats ha augmentat enormement en el transcurs dels últims anys. Les relacions

entre el partit i la classe obrera troben la seua expressió en l'actitud del partit envers els sindicats. Ja aquesta simple manera d'enfocar l'assumpte, ens demostra fins a quin extrem és injusta, antirevolucionària i perillosa, la teoria de la susdita neutralitat, de la plena "independència" dels sindicats respecte al partit, etc. Si els sindicats, per la seua tendència, són una organització de la classe obrera en el seu conjunt, ¿com mantindrà una vertadera neutralitat en relació amb el partit o mantenir-se "independent"? Però és que açò equivaldria a la neutralitat, és a dir, a la seua completa indiferència envers la revolució. I, per tant, en el que concerneix al problema fonamental, el moviment obrer francès pateix de manca de claredat, i la mateixa claredat falta dins del mateix partit.

La teoria de la divisió del treball, absoluta, entre el partit i els sindicats, i de la seua independència mútua, és, sota la seua forma definitiva, el producte de l'evolució política francesa per excel·lència. L'oportunisme més pur rau en el fons d'aquesta teoria. En el llarg temps en què una aristocràcia obrera organitzada als sindicats signa contractes col·lectius, i que el partit socialista defensa les reformes al parlament, són més impossibles encara una divisió del treball i una neutralitat mútua. *Però tan prompte com la vertadera massa proletària entra en la lluita i el moviment comença a prendre caràcter autènticament revolucionari, el principi de neutralitat degenera en una escolàstica reaccionària.* La classe obrera no pot vèncer més que si té al seu capdavant una organització que represente la seua història, experiència viva, generalitzada des del punt de vista de la teoria, i que dirigeix pràcticament tota la lluita. Gràcies a la significació mateixa de la seua tasca històrica, el partit no pot contenir als seus rengles més que la minoria més conscient i activa de la classe obrera; al contrari, els sindicats cerquen organitzar la classe obrera en la seua totalitat. Aquell que admeta que el proletariat necessita una direcció política de la seua avantguarda organitzada en partit comunista, admet, per la mateixa raó, que el partit ha de convertir-se en força directiva a l'interior dels sindicats; açò és, al si de les organitzacions de masses de la classe obrera. I, no obstant això, existeixen en el partit francès alguns camarades que ignoren aquesta veritat tan elemental i que, com Verdier, per exemple, lluiten intransigentment per a prevenir als sindicats contra qualsevol influència del partit. És evident que tals camarades han entrat en el partit per equivocació: un comunista que nega els problemes i deures del partit comunista en relació amb els sindicats, no és comunista.

No és a dir que açò signifiqui la subordinació dels sindicats al partit, ja exteriorment, ja des del punt de vista de l'organització. Des d'aquest, els sindicats són independents. El partit gaudeix, al si dels sindicats, de la influència que ha conquerit amb el seu treball, amb la seua actitud espiritual, amb la seua autoritat. Per això mateix afirmem que ha d'augmentar en la mesura que es pugui la seua influència des de l'exterior dels sindicats, estudiar totes les qüestions inherents al moviment sindical i donar respostes clares fent prevaldre el seu punt de vista per mitjà dels comunistes que treballen als sindicats, sense detriment de la seua autonomia respecte a l'organització.

No ignoreu que la tendència coneguda davall el nom de sindicalisme revolucionari exercia una considerable influència als sindicats. *El sindicalisme revolucionari, en no reconèixer el partit, en el fons no era més que un partit antiparlamentari de la classe obrera.* La fracció sindicalista portava endavant sempre una lluita enèrgica per a mantenir la seua influència sobre els sindicats, i mai ha reconegut la neutralitat o independència dels últims en allò que afecta la teoria i pràctica de la fracció sindicalista. Si fem abstracció dels errors teòrics i de les tendències extremistes del sindicalisme francès, és indubtable que aquesta essència no ha trobat el seu ple desenvolupament en el comunisme.

El nucli del sindicalisme revolucionari a França fou constituït per homes agrupats en torn de *Vie Ouvrière*. Manté íntima relació amb aquell grup durant la guerra. Monatte i Rosmer constituïen el centre; a la seua dreta es trobaven Merrheim i Dumoulin. Els dos últims aviat renegar. Rosmer passà, a conseqüència d'una evolució natural, del sindicalisme

revolucionari al comunisme. Monatte manté, fins avui, una posició indefinida, i després del Tercer Congrés de la Internacional Comunista i el dels sindicats rojos, ha fet un pas que m'inspira vives inquietuds. Amb Monmousseau, secretari del sindicat dels ferroviaris, Monatte ha publicat una protesta contra la resolució de la Internacional Comunista, sobre el moviment sindical, i ha refusat adherir-se a la Internacional Sindical Roja. Cal dir que el text de la protesta de Monatte i Monmousseau ofereix el millor argument contra la seua postura indefinida: Monatte declara en ell que deixa la Internacional Sindical d'Amsterdam a causa de la seua estreta unió amb la Segona Internacional. És molt just. Però el fet que la indiscutible majoria dels sindicats s'haja unit a la Segona o la Tercera Internacional, ens demostra perfectament que no existeix, que no pot existir sindicat neutre i apolític, en general, i, sobretot, en època revolucionària. Aquell que abandona Amsterdam i no s'adhereix a Moscou, s'arrisca a crear una Internacional Sindical Segona i Mitja.

Espere fermament que aquesta incomprensió desapareixerà, i que Monatte ocuparà el lloc al que li porta tot el seu passat: en el Partit Comunista Francès i en la Internacional de Moscou.

És molt comprensible i justa l'actitud prudent i suavitzadora que manté el Partit Comunista Francès envers els sindicalistes revolucionaris, cercant aproximar-se a ells. La que no comprenem és la indulgència amb què tolera el partit una oposició a la política de la Internacional Comunista, per part dels seus propis membres, com Verdier. Monatte representa la tradició del sindicalisme revolucionari; Verdier, la confusió.

No obstant això, més alt que aquestes qüestions de grups i personalismes, se situa el problema de la influència dirigent del partit sobre els sindicats. Sense prestar la menor atenció a la seua autonomia, determinada enterament per la necessitat d'un treball pràctic constant, el partit ha d'acabar amb les discussions i vacil·lacions, i demostrar a la classe obrera francesa que ella posseeix, al fi, un partit revolucionari que sap dirigir la lluita de classes en tots els terrenys. Sota aquest propòsit, les resolucions del Tercer Congrés, siguen quins siguen els tumults, i conflictes temporals que puguen provocar en mesos pròxims, tindran immensa influència, fecunda fins al major grau sobre tota la marxa ulterior del moviment obrer francès. Només sobre la base d'aquestes resolucions s'establiran les relacions entre el partit i la classe obrera, sense les quals cap revolució del proletariat assoliria la victòria.

Sense tendències de dreta, una sòlida preparació per a la conquesta del poder

No parlaré dels partits comunistes d'altres països: l'objecte del meu informe no era caracteritzar totes les organitzacions pertanyents a la Internacional Comunista. Només he volgut, camarades, exposar les línies fonamentals de la seua política, com ara han estat desenrotllades i definides pel nostre últim congrés. Per a açò, he estudiat als partits que més han contribuït a establir la línia tàctica de la Internacional Comunista per a l'esdevenidor immediat.

Cal dir que el congrés no s'ha proposat "interrompre", com han cregut sense base alguns camarades d'esquerra, la lluita contra els centristes i semicentristes. Tota la lluita de la Internacional Comunista contra el règim capitalista s'oposa als obstacles reformistes i col·laboracionistes. És precís que ens sentim segurs, primer que res. A més, és impossible combatre les internacionals segona i segona i mitja sense haver-hi netejat les nostres pròpies files comunistes de les tendències i de l'esperit centrista. Açò és indubtable.

Però aquest combat contra la dreta, que forma part de la nostra lluita fonamental amb la societat burgesa, podem sostenir-lo amb èxit només a condició de vèncer en el termini més breu possible; els errors d'esquerra provenen de la manca d'experiència i de la impaciència, que a vegades adopten el caràcter de serioses i perilloses aventures. El Tercer Congrés ha

complert en aquest sentit un vertader treball educatiu, que l'ha transformat (com he dit) en escola superior, en acadèmia d'estratègia revolucionària.

Martov, Otto Bauer i d'altres estratèges de saló de la burgesia, a propòsit de les nostres resolucions, parlen de la descomposició del comunisme, del fracàs de la Tercera Internacional, etc. Aqueixos discursos només mereixen el menyspreu. Mai fou el comunisme un programa dogmàtic establert segons les dates del calendari. El comunisme constitueix un exèrcit proletari actiu, creixent, que maniobra i que, mentre treballa, observa les condicions variables de la batalla, comprova les seues armes, les esmola de nou quan s'oxiden i sotmet tota la seua acció a la necessitat de preparar la derrota del règim burgès.

El que hem estudiat tan atentament, intensament i concretament sobre els problemes de tàctica en el Tercer Congrés, constitueix per si mateix un gran pas cap avant: prova que la Tercera Internacional ha sortit del període de formació quant a idees i organització, i s'ha situat com a organisme viu i dirigent de les masses enfront dels problemes de l'acció revolucionària directa.

Si algun dels nostres camarades més joves i inexperts dels ací presents ha tret del meu informe una conclusió pessimista en el sentit que la situació de la Internacional Comunista no és favorable i que és difícil vèncer la burgesia per culpa dels conceptes i mètodes erronis que encara bateguen entre els partits comunistes, traurà una conclusió falsa. Durant un període de bruscos canvis en la política mundial, durant un període de sacades universals profundes, en una paraula, durant el període revolucionari en què vivim, l'educació dels partits revolucionaris es fa amb extraordinària rapidesa, sobretot, a condició que ells intercanvien mútuament les seues experiències, es controlen mútuament i se sotmeten a una direcció central comuna de la qual és expressió la nostra internacional. No oblidem que els partits comunistes més poderosos d'Europa compten amb uns mesos d'existència. En la nostra època, un mes val un any, i, a vegades, fins a dos lustres.

Encara que jo haja pertangut, en aquest congrés, a l'ala anomenada "dreta" i haja participat en la crítica a l'esquerra anomenada revolucionària, que com he demostrat és molt perillosa per al desenvolupament real de la revolució proletària, surto d'aquest congrés molt més optimista del que entrí. Les impressions que he tret del intercanvi de notícies amb els delegats dels partits germans d'Europa i del món sencer es poden resumir: en el curs de l'any passat, la Internacional Comunista ha fet un gran pas cap avant, tant en les idees com en l'organització.

El congrés no ha donat ni pot donar la pauta d'una ofensiva general. Ha definit la tasca dels partits comunistes, com a tasca de *preparació* de l'ofensiva i, primer que res, com una tasca de conquesta espiritual de la majoria dels treballadors de la ciutat i del camp. La qual cosa no vol dir que s'haja "diferit" la revolució en una sèrie de llargs anys; de cap mode, nosaltres precipitem la revolució i ens assegurem la seua victòria mitjançant una preparació cuidada, profunda i completa.

Veritat és que no es pot reduir al mateix denominador la política revolucionària de la classe obrera i l'acció militar de l'Exèrcit Roig; ja ho sabem i és particularment "arriscat" per a mi fer una comparació en aquest sentit, vist el perill quasi tradicional que pesa sobre mi d'ésser sospitós de "militarista". Els Cunow alemanys i els Martov russos tenen decidit des de fa temps que jo tendisc a reemplaçar la política i l'economia de la classe obrera per una "ordre" transmesa en poder d'una "organització" militar; no obstant això, després d'haver pres les meues precaucions, gràcies a aquest petit prefaci, arrisque una comparació militar que no em sembla inútil per a aclarir també la política revolucionària del proletariat i l'acció de l'Exèrcit Roig.

Quan, en un dels nostres innumerables fronts, ens vèiem forçats a preparar operacions decisives, hi enviàvem regiments frescos comunistes mobilitzats pel partit, municions, etc.

Sense suficients mitjans materials no podia entaular-se una lluita resolta amb Roltxak, Denikin, Wrangel o altres.

Però heus aquí que les condicions materials per a una acció decisiva es realitzaven si fa o no fa. Arribats al front, sabem que l'alt comandament té decidit emprendre un atac general, admetem que el 5 de maig, en tres dies. En la reunió del soviets militar revolucionari del front, en el seu estat major, en el seu departament polític, ens posem a estudiar les condicions dels combats decisius que es preparen. Veiem que tenim una certa superioritat quant al nombre de baionetes, sabres, canons, i que, per contra, l'adversari disposa d'una aviació superior a la nostra, encara que, en general, els avantatges materials estan de la nostra banda. Els soldats estan més o menys ben calçats i vestits, les nostres línies de comunicació estan segures. Així, l'assumpte es presenta favorable. "I, com fer la propaganda abans de l'atac? En quant de temps l'han fet? En quina forma i amb quines exigències? Quants comunistes han enviat als destacaments per a dirigir la propaganda? Ensenyeu-nos les vostres proclames, tractats, els articles dels vostres diaris del front, els vostres cartells i les vostres caricatures. Cada soldat del vostre exèrcit, del vostre front, sap qui és Wrangel, amb qui està unit, qui es troba al seu darrere, d'on pren ell la seua artilleria i els seus avions?" Rebem respostes insuficients. Certament es feia propaganda; als soldats se'l havia donat explicacions referents a Wrangel. Però alguns dels regiments no havien arribat fins a l'antevigília o mateix dia anterior des del centre o dels altres fronts, i no es posseïa encara cap dada sobre la seua moral i el seu esperit polític. "Com heu distribuït aqueixos milers de comunistes, mobilitzades pel partit entre les divisions i les regiments? Han comptat vostès amb el seu caràcter i amb la composició de cada destacament particular, enviant-hi elements comunistes? Han fet el treball preliminar necessari amb els mateixos comunistes? Heu explicat a cada grup de quin destacament formarà part, quines són les particularitats d'aqueixos destacaments i quines són les condicions especials del treball polític? En fi, esteu segurs de la presència, en cada companyia, d'un nucli comunista disposat a combatre fins al final, i apte per a conduir els altres?"

Comprovem que aqueix treball havia estat complert només superficialment, sense prestar atenció a les condicions concretes i a les particularitats de la propaganda política en l'exèrcit en general i en cada regiment en particular. La propaganda no ha tingut el caràcter concentrat i intens que corresponia a la immediata preparació combativa. Allò es notava en les proclames i en els articles periodístics... En total, s'havia comprovat el personal dels comissariats i de l'alt comandament? Passats els combats, diversos comissaris han resultat morts i reemplaçats pels homes que més a mà es tenien. Estan complets els comissaris? On estan els caps? Gaudeixen de suficient confiança? Hi ha prop dels caps poc coneguts comissaris enèrgics que disposen de suficient autoritat? No hi ha entre els caps antics oficials tsaristes, homes les famílies dels quals es troben al territori ocupat per Wrangel, o en l'estranger? És molt natural que tals caps facen esforços per a ésser fets presoners, la qual cosa seria funest per al resultat d'algunes operacions. Els han renovat, reforçat? No? Enrere! L'atac fracassarà. Des del punt de vista material, el moment és propici, les nostres forces són superiors, el nostre adversari no ha acabat la seua concentració. Tot açò és indubtable. Però ocorre que la preparació moral no té menys importància que la material. I, no obstant això, aquesta preparació moral s'ha fet negligentment i superficial. En tals condicions, val més abandonar l'enemic una part del territori, retrocedir vint o trenta quilòmetres, guanyar temps, deixar l'atac per a dues o tres setmanes després i elevar fins al final la campanya de preparació política i organitzadora. Llavors l'èxit serà segur...

Aquells de vostès, camarades, que han treballat en l'exèrcit, i són nombrosos, han de saber que aquest exemple no és imaginació meua. Hem efectuat més d'una vegada retirades estratègiques, únicament perquè l'exèrcit no estava ben preparat per al combat definitiu, des del punt de vista moral i polític. No obstant això, l'exèrcit és una organització de violència,

està obligat a combatre. Una repressió militar molt dura amenaça els recalcitrants. Cap exèrcit pot existir altrament. Però en un exèrcit revolucionari la principal força motriu és la seua consciència política, el seu entusiasme revolucionari, la comprensió de part de la majoria de l'exèrcit del problema militar que espera i de la voluntat de resoldre'l.

Com d'important és açò per a les lluites decisives de la classe obrera! No s'hi val a forçar ningú a fer una revolució. No hi ha instruments de repressió. L'èxit no es basa més que sobre la voluntat de la major part dels treballadors en intervenir directament o indirecta en la lluita per a ajudar-lo a vèncer. El Tercer Congrés semblava indicar que la Internacional Comunista, representada pels seus caps, partiria cap al front del moviment obrer mundial i entaularia combats decidits per a la conquesta del poder. El congrés ha demanat: "Camarades comunistes, alemanys, italians, francesos i d'altres! Han conquerit la majoria de la classe obrera? Han aconseguit que cada obrer compregua les raons de la lluita? Els han explicat amb paraules senzilles, clares i terminants, tot allò que calia explicar a les masses obreres, fins i tot a les més endarrerides? Què han fet per tal d'adquirir el convenciment que vos han comprès? Volen ensenyar-nos els seus periòdics, gravats, proclames?"

"No camarades açò no basta encara. Açò no és encara el llenguatge que testimonia la vostra unió amb els milions de treballadors... Què han emprès per a distribuir ordenadament les forces comunistes als sindicats? Disposen de nuclis segurs en totes les organitzacions importants de la classe obrera? ¿Què han fet per a comprovar l'estat del "comandament" als sindicats; per a alliberar les organitzacions obreres de dubtosos i, cosa que és encara més important, dels traïdors? Han organitzat un servei d'informació a l'interior mateix del camp enemic?... No, camarades; la seua preparació és insuficient i, sota certs aspectes, no han abordat com devien els problemes de la preparació..."

Significa això que hàgem de retardar molt de temps la lluita definitiva? De cap manera! La preparació per a una ofensiva militar pot fer-se en l'espai de quinze o vint dies, fins i tot en menys. Divisions dislocades, esperits vacil·lants, caps i comissaris dubtosos, poden ésser transformats en l'espai de deu o quinze dies, gràcies a un treball d'intensa preparació, en un poderós exèrcit unit per la unió de la consciència i de la voluntat. És incomparablement més difícil unir a milions de proletaris per a una batalla definitiva. Però tota la nostra època facilita enormement aquest treball, a condició que no vacil·lem ni a dreta ni a esquerra. Sembla ximple voler endevinar si necessitem per al treball preparatori uns mesos només, un any o dos anys... Això depèn de nombroses circumstàncies. És indubtable que, en la situació actual, una de les condicions més importants per a apropar l'hora de la revolució i assolir el triomf és el nostre treball de preparació. Vagen a les masses! (ha dit la Internacional Comunista als seus partits). Penetren-les àmpliament i profunda! Establisquen entre elles i vostès una aliança indestructible! Envien comunistes a totes les masses obreres, als llocs més responsables i perillosos! Que conquerisquen la confiança de les masses! Que les masses, unides a ells, expulsen de les seues files als caps oportunistes, vacil·lants i arribistes! Aprofiten cada minut per a preparar la revolució! L'època ens ajuda. No temen que se'ls escape la revolució. Organitzen-se refermen-se, i llavors aproparem l'hora de l'atac decisiu, vertader, i llavors el partit els dirà, no sols "endavant!" sinó que portarà l'ofensiva fins a la victòria.